

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1050941/2

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם מייזלס, הרב אריה אוריאל, הרב אברהם דב זרביב

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שירן כהן דניאל)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד חן וייס גלר)

הנדון: דחיית תביעה למדור ספציפי

פסק דין

תביעת האישה למדור ספציפי

לפנינו זוג אשר חי בפירוד קרוב לשלוש שנים. במקביל לדיונים המתנהלים בבית הדין הם מנהלים דיונים בבית המשפט לענייני משפחה עוד מאמצע שנת 2014, ורובם נסב על חלוקת הרכוש ואף מונה אקטואר אשר נתן חוות דעת.

ביום ט"ז באדר א' תשע"ו (25.2.16) התקיים דיון בבית דין זה. בית הדין כתב החלטה להמלצה לגט.

ואביא את ההחלטה במלואה:

"בפני ביה"ד מונחת תביעת הבעל לגירושין.

הצדדים גרים בנפרד, לאחר שהבעל עזב את הבית לפני כשנתיים.

עם עזיבתו הגישה האישה בקשה לשוב סכסוך בביהמ"ש שכותרתה "פירוד, חלוקת רכוש בהסכמה".

בין הצדדים נערכו שני הליכי גישור לפירוק השיתוף אך עדיין לא נקבע אופן פירוק השיתוף ובאם לא יגיעו להסכמה יתקיים דיון בנושא זה בביהמ"ש.

לדברי הבעל עזיבתו את הבית הייתה בעקבות התפוררות מערכת היחסים שבין הצדדים, הבעל מודה שכיום קשר קשרים עם אישה אחרת אך לטענתו עזיבת הבית לא קשורה לקשרים עם נשים אחרות.

לעומתו טוענת האישה שרוצה שלום בית לדבריה לבעל היו קשרים עם נשים אחרות קודם עזיבתו ועזיבתו הייתה בגין תסכול אישי ולא בהכרח בגלל דברים התלויים בה, האישה מודה שלאור המצב המשפחתי המסובך שבו הייתה נתונה כשנתיים לפני עזיבת הבעל את הבית היא לא הייתה פנויה אליו.

בעקבות דברים אלה חזר הבעל על טענתו שהאישה לא רוצה שלו"ב, היא רוצה בית שלם, והסיבה שלא הגיעו להסכמות בנושא פירוק השיתוף הייתה דרישותיה וציפיותיה הכספיות המופרזות של האישה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בפני ביה"ד לא הועלו עילות המחייבות את האישה להתגרש, עם זאת, אין ספק שעצם הגשת התביעה לביהמ"ש ובה בקשה לעריכת מו"מ לצורך פירוד וחלוקת רכוש מוכיחה שגם פני האישה לגירושין.

לאור הנ"ל, ביה"ד ממליץ לצדדים להתגרש זה מזו.

לכשיגיעו הצדדים להסכמות באופן חלוקת הרכוש או לפסיקה משפטית בנושא הרכוש (דבר שאינו בסמכותו של ביה"ד), יודיעו לביה"ד וביה"ד יקבע מועד לסידור גט.

עם מתן החלטה זו ביה"ד מורה לסגור את התיק.

ההחלטה למעשה מסכמת את מה שהשתקף בדיון אשר ברור שפני הצדדים לגירושין וכל המחלוקת נסובה על ענייני רכוש.

חיוב הבעל במדור ספציפי לאשתו יכול להיסמך על שתי סוגיות הלכתיות:

א. חיוב הבעל במזונות אשתו וחיוב המדור נכלל בחיוב זה כפי שפסק הרמב"ם (הלכות אישות פרק יג) והשולחן ערוך (אבן העזר סימן עג):

"ובכלל הכסות שהוא חייב לה כלי בית ומדור שיושבת בו... במה דברים אמורים בעניי שבישראל אבל בעשיר הכל לפי עשרו."

ובפד"ר חלק ב עמוד 280 כתבו לבאר:

"ומדור הוא בכלל המזונות. כי המושג מזונות בהלכה, במקום שקיים חיוב מזונות מכח – הדין, אינו מצומצם למזון בלבד, אלא הוא כולל את כל צרכיו של הניזון. וכמבואר ברא"ש כתובות פרק שנים – עשר אות א' בפירוש דברי הגמרא בכתובות דף נ"ב ע"ב: אלמנה ניזונת בנכסי יתומים וצריכה רפואה הרי היא כמזונות ומפרש הרא"ש כי טעמו של דבר הוא: ... באוכלת בתנאי בית – דין, שהוא מחוייב להספיק כל צרכיה. ונפסק בשו"ע שם סימן ע"ב סעיף א': ובכלל הכסות שהוא חייב ליתן לה כלי – בית ומדור שיושבת בו. ועיין ברמ"א בשו"ע שם סימן ס"ט סעיף ד' בענין מזונות אשה, הפוסק וכל שאינה ניזונית אין לה כסות, דהוא בכלל המזונות. ודברי הרמ"א הם דברי הר"ן כתובות דף נ"ח ע"ב עיין שם, ועיין בריטב"א שם."

הרי שפירוש המושג מזונות בהלכה הוא רחב ומקיף את הספקת כל צרכיו של הניזון, וכולל כסות כלי-בית מדור וכו'.

ב. מדין יכולת שותף לכוף חברו לחלוק את השותפות.

מדור ספציפי כחלק מחיוב המזונות

בעניין הסוגיה הראשונה בחיוב מזונות האישה כשהבעל רוצה לגרשה מובא בתחילת סימן עז מחלוקת הפוסקים בדבר. הרא"ם והב"ח כתבו שאם הבעל רוצה לגרש את אשתו אף שאינו יכול לכוף אותה משום חדר"ג בכל אופן פטור ממזונותיה ואילו הח"מ דחה דבריו והוכיח מתשובת הרא"ש והמהר"ק שסברו שחייב במזונותיה. והסכימו לדבריו הב"ש ורע"א. המהר"א ששון כתב שיכול הבעל לומר קים לי כרא"ם אולם הבית מאיר חלק עליו שאם היה רואה את הרא"ש בנוסף למהר"ק שהביא שחולק לא היה אומר קים לי כיחיד במקום שנים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרא"ם הוכיח את דבריו מהגמרא בריש כתובות הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו [...] ובגמרא מבורר שאם היא המונעת את הנישואין הבעל פטור ממזונותיה, אומר הרא"ם שאין הבדל בין קודם נישואין או לאחר נישואין במקום שהמניעה ממנה היא אינה זכאית למזונות.

ז"ל הרא"ם סימן ל:

"התשובה מוכחת שמאחר שהוא רוצה לגרשה ויש בידו לפי הדין לגרשה ברצונה ושלא ברצונה אף על פי שמצד התקנה אינו יכול לגרשה בעל כרחיה מכל מקום לא יהיה חייב במזונותיה מאחר שהעכוב הוא מצדה ולא מצדו שהרי הוא רוצה לגרשה וראיה מפרקא קמא דכתובות הגיע זמן ולא נשאה אוכלות משלו כו' "

החלקת מחוקק (סימן עז ס"ק ג) הביא את דברי הב"ח שסבר כדברי הרא"ם וכתב שאין להוכיח מקודם נישואין לאחר נישואין שהרי הגיע זמן ולא נישאו וחלתה האישה הבעל פטור ממזונותיה ואילו בנשואה כשחלתה הבעל חייב במזונותיה:

"וראיתי בב"ח שכ' שגם בזמן הזה אם רוצה לגרש אין מוסיפין לה על כתובת' ולא עוד אלא אף שמזונותיה פטור והביא ראייה מתשו' הרב המזרחי סי' ל' שפסק ג"כ שפטור ממזונותיה והביא ראייה לדבריו מריש כתובות דקתני התם הגיע זמן ולא נשאו אוכלת משלו וכו' ה"ד אי דמעכבן אינהו אמאי אוכל' משלו וכו' עכ"ל ולפ"ז תקנת ר"ג לא היתה רק שלא לגרשה בע"כ כדי לישא אחרת אבל למנוע ממנה שאר כסות ועונה בע"כ עד שתתצרצ' ותתפייס לקבל גט הרשו' בידו ובאמת מלבד שיש לפקפק על עיקר דברי הרב המזרחי דראיתו אינו ראייה דאין לדמות סוף דינה לתחילת דינה וחלתה יוכיח דבתחלת נשואין חלתה אינו מעלה לה מזונות ואחר הנשואין צריך לזונה בימי חליה מ"מ נראה דאפשר לומר דאף הרב לא אמרה רק לענין מזונות דאפשר דיכול לומר איני זנך ואיני נוטל מעשה ידיך מאחר שאני מוכן לגרשך אך עונתה לא יגרע"

והוסיף הח"מ להביא ראייה מתשובת הרא"ש והמהרי"ק שגם אם הבעל רוצה לגרש אשתו אין הוא ניפטר מתשלום מזונות והכריע שאין לסמוך על דברי הב"ח:

"וע' בתשו' הרא"ש כלל מ"ב כ' וז"ל הגאון רב"ג ז"ל תיקן להשוות כח האשה לאיש כמו שהאיש אינו מוציא אלא לרצונו וכו' ובמה שהאיש כופין אותו להוציא אף האשה כופין אותה לקבל גט ואם תמאן לקבל ימנע ממנה שאר כסות ועונה וכו' משמע להדי' במקום שאין כופין באיש אין כופין באשה וצריך לקיים לה שאר כסות ועונה וגם מוסיפין על הכתובה כמו באשה המורדת.

וכן משמע מתשו' מהרי"ק סי' ק"ז שכל עצמו לא כ' שם אלא מאחר שיש לה מום אף שמחל פעם אחד אין בדינו לכופו ולהיות עמה ולהוליד ממנה בני שנראה מאחר דאפשר לומר דבכה"ג לא תיקן הגאון עליה שלא לגרשה בע"כ כיון שהוא בא מחמת טענה ונמאסת בעיניו מחמת מום וכמו שהאריך שם אבל בשאר נשים שבודאי תיקן הגאון עליה נראה שם שיש לכופו משום ביטול פריה ורביה וגם באשה שיש לה מום נראה שם שצריך ליתן לה שאר כסות דמאחר שמחל לה פאם אחת ונתחייב לה בכתובה למה לא יתחייב לה בתנאי כתובה ורק בעונה שהוא צער דגופה אפשר לו' דלא מחיל אינש לעולם אף שמחל פעם אחד, ע"כ נראה למעשה שאין לסמוך על הרב בב"ח."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן משמע מדברי רבי עקיבא איגר על אתר: "נ"ב בתשובת בשמים ראש קס"ח כתב דלא כהרא"מ."

הבית שמואל ס"ק ו הביא את דברי הח"מ והביא את המהר"א ששון שכתב שיכול הבעל לומר קים לי כדברי הרא"ם והב"ח:

"וע' תשו' מהר"א מזרחי סי' ל' שם פסק דא"צ ליתן לה מזונות כיון שהוא אנוס בתקנות ר"ג ומדמה למ"ש ריש כתובות אם הגיע זמן הנישואין וא"י לכנוס מחמת תקנות חז"ל פטור ליתן לה מזונות ומה שהקשה בח"מ על ראייה זו שאני התם דעדיין לא כנסה כבר הקשה בתשו' מהר"א בן ששון סי' נ"ה קושי' זו ופסק שם הבעל י"ל קים לי כמהר"א מזרחי גם ב"ח פסק כוותיה מיהו מתשוב' הרא"ש כלל מ"ב ותשו' מהרי"ק שורש ק"ז ולקמן ס"ס קי"ז משמע דהוא חייב ליתן לה מזונות וכסות מיהו נראה דאין כופין אותו לשמש עמה."

הפתחי תשובה ס"ק ב הביא את דברי הבית מאיר שדחה דברי המהר"א ששון שיכול הבעל לומר קים לי כדברי הב"ח משום שאין אומרים קים לי כיחד במקום שנים שהם הרא"ש והמהרי"ק, וכן שאם יש יכולת לבעל למנוע מזונות מאשתו אין לך כפיה גדולה מזו.

"דאם רוצה לגרש כו' אין מוסיפין. עבה"ט סק"ו ועיין בתשו' נו"ב תניינא סי' י"ב נראה שמסכים לדברי הב"ח דאף לדין דאיכא חר"ג כו' ע"ש. ומ"ש הבה"ט בשם מהר"א מזרחי ושאר אחרונים בענין אם חייב במזונות. עיין בס' בית מאיר שכ' דמהר"א ששון לא הביא כ"א המהרי"ק לכן פסק דיכול לומר קים לי כמהר"א מזרחי דהוה יחיד נגד יחיד אבל הח"מ שהביא נמי דעת הרא"ש דלא כהרא"ם נמצא הרא"ם יחיד במקום שנים ולא יכול לומר קים לי וביחוד נגד הרא"ש ובפרט שהרב הגדול הח"מ שהוא אחרון הסכים למעשה שמחוייב בשאר וכסות והכי מסתבר למ"ד דאל"כ האין יתקיים הח' שלא לגרש בע"כ כו' ומסיים ע"כ לע"ד הסומך על הח"מ לא הפסיד ע"ש."

אולם הביא הפתחי תשובה את הישועות יעקב שיש מקרים שהבעל יכול למנוע מזונות אשתו.

"ועיין בס' ישועות יעקב שהאריך ג"כ בזה ובסוף כתב ואבותינו סיפרו לנו מזקיני הגאון ח"צ ז"ל שפעם אחד אירע בימיו שמורה א' הורה כדעת הרא"ם והוא ז"ל חלק עליו וסתר דינו אחר מעשה וכפה את הבעל שיתן לאשתו מזונותי' בשלימות אמנם אם טען מאיס' היא עלי ויש לו טעם מבורר אף שאין הדין נותן לגרשה בע"כ מחמת זה מ"מ יוכל למנוע ממנה מזונות עד שתקבל ג"פ. ומעשה היה בא' שטען על אשתו שעברה על דת ולא היה לו עדות ברורה בדבר אלא שהיה רגלים לדבר קצת וכתבתי דהבעל יכול למנוע ממנה שארה כסותה עד שתקבל גט ובזה יש לסמוך על דעת הרא"ם ומהר"א ששון עכ"ד"

בפד"ר (חלק ג עמוד 176 בערעור תשי"ט בבית הדין הגדול בפני כבוד הדיינים: כ"ג הראשון לציון הרב הראשי לישראל יצחק נסים – נשיא, הרבנים י' ש' אלישיב, ב' זולטי) הובא הדבר באריכות וזה מסקנתם:

"חדר"ג. – אם לבני עדות המזרח שלא קיבלו עליהן תקנת חדר"ג יש בזה דין אחר.

מסקנות א. (א) רוב הפוסקים סוברים שלאחר תקנת רבינו גרשום – דאין לגרש בעל – כרחה – ובמקום שאין כופין לאיש אין כופין לאשה, הבעל חייב במזונותיה גם אם הוא מוכן לגרש אותה ולשלם לה כתובתה, דאם אי אתה אומר כן מה הועילו חכמים בתקנתם. (ב) אין הבעל רשאי לטעון קים לי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כדעת הפוסטים והרי הוא חייב במזונותיה. (ג) אם האשה עוברת על דת, אף שאין עדות ברורה על כך אלא רגלים – לדבר – יכול הבעל לטעון קים לי כדעת הסוברים שאם הוא מוכן לגרש אותה ולהשליש כתובתה הרי הוא פטור ממזונותיה. (ד) גם לאלה שלא חלה עליהם תקנת רגמ"ה אלא שקיים תקנות קהילות לא לגרש בעל – כרחה אין הבעל יכול לפטור את עצמו ממזונותיה ע"י השלשת גט וכתובה. (ה) אפילו במקרה ונבצר מידי הבעל לגרש את אשתו מסבה צדדית כגון שהוא נמצא במקום שיש חוק מלכות לא לגרש בנגוד לרצונה, יש לדון שהוא חייב במזונותיה. (ו) גם לאלה הסוברים דאפשר לבעל לטעון קים לי כדעת הרא"ם, מ"מ במקום שהחתן קיבל עליו בשבועה – בשעת החופה – לפרנס את אשתו, אינו יכול לטעון קים לי. ב. יש סוברים דגם מדינא דגמרא אין בידי הבעל להפקיע מעליו את החיובים המוטלים עליו כלפי אשתו ע"י השלשת גט וכתובה. ג. בעל המונע מאשתו מזונות כמוה ככפיה על הגט. ד. מחלוקת בין הפוסקים אם אין לבעל לשלם את כתובתה אם זה מעכב אותו לגרש אותה. ה. דעת הרא"ש שגם לאחר הגירושין כל עוד ולא סילק לה את הכתובה חייב במזונותיה.

לפי האמור לכאורה היה נראה לומר שיש לבעל חוב מזונות לאשתו ומכוח כך גם חיוב במדור כבקשתה של האישה. אולם בנידון דידן התברר לבית הדין שכל הסירוב של האישה להתגרש הוא מחמת וויכוח ממוני שרוצה האישה להרוויח והיא מבינה שחיי הנישואים בפועל הסתיימו ולכן המליץ בית הדין לצדדים להתגרש וכיום לאחר כשלוש שנים של פרוד ומרידה של הצדדים אחד כלפי השני אף יש לשקול להוציא חיוב בגט (לפי דינו של הגר"ח פלאגי' בסיפור חיים ושלום ח"ב סימן קיב). וידוע מה שכתב הרמ"א בסוף סימן ע באבן העזר "דאין האיש חייב במזונות אשתו אלא כשהיא עמו" והביא הגאון הרב יצחק אושינסקי אב"ד חיפה בסיפור שורת הדין את דברי הגאון הרב דייכובסקי חבר בית הדין הגדול "שבמקרה של מות הנישואין לא הייתי משתמש בזה" ולכן ברור מעל כל ספק שמדין מדור האישה יש לדחות את תביעת האישה למדור ספציפי.

בעניין הסוגיה השנייה של חלוקת שותפות

מצינו במשנה במסכת בבא בתרא דף יא עמוד א:

"אין חולקין את החצר – עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. ולא את השדה – עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה... זה הכלל: כל שיחלק ושמו עליו – חולקין, ואם לאו – אין חולקין."

המשנה כותבת שברכוש בר חלוקה יכול שותף לכוף חברו לחלוק, אך המשנה לא כתבה באיזה אופן מדובר שנוצרה השותפות האם בירושה, מתנה או גם בקניה.

מצינו בדבר מחלוקת ראשונים.

הרמב"ם (הלכות שכנים פרק א הלכה ג) כתב דין זה ולא חילק בין שותפים שקיבלו מתנה לבין שותפים שקנו:

"אחד השוכר מחבירו מקצת חצר, או שדה שאין בה דין חלוקה, או שנים ששכרו מקום אחד בשותפות, כל אחד מהן יכול לכוף את חברו ולומר לו או שכור ממני חלקי או השכיר לי חלקך, ואם יש בה דין חלוקה חולקין."

הראב"ד במקום מעיר על דברי הרמב"ם שדין זה לא נאמר בשותפים ששכרו או קנו שהרי על מנת כן הם השתתפו אלא נאמר רק בשותפים שקיבלו מתנה או ירשו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"אחד השוכר מחבירו מקצת חצר וכו' עד חולקין. א"א וגם זה הדין נפש
אותה ויעש ממנו לשכירות שע"מ כן שכרו וקרוב אני לומר אף במקח כן ולא
אמרו גוד או איגוד אלא בירושה ומתנה עכ"ל."

הטור (חושן משפט הלכות חלוקת שותפות סימן קעא סעיף לג) מביא את דברי הרא"ש:

"לשון א"א הרא"ש ז"ל כתב הר"י הלוי דינא דגוד או אגוד לא שייך אלא
ביורשין או במקבל מתנה אבל אם לקחו שנים בית שאין בו כדי לזה וכדי
לזה אין אחד מהם יכול לומר גוד או אגוד שהרי לדעת שיהיו ב' שותפין בו
לקחוהו ולא למכרו איש אל אחיו ונראין דבריו אם לא היה להם בית דירה
ולקחו לדור בו או אם היה להם בית דירה ולקחו להשכירו לאחר אבל אם
היה להם בית דירה ונפל או נשרף דירתו של אחד מהם או הוצרך למכרו
מחמת דחקו יכול לומר לחבירו גוד או אגוד כיון שצריך לו לדור בו ואינו
רוצה לדור עם אחר וכן נמי אם הוצרכו שניהם ליכנס לדור בו."

הרא"ש מביא שגם הר"י מגאש סובר כראב"ד, וכתב הרא"ש שנראים דבריו דווקא
כשלא היה להם בית לגור בו וקנו על מנת לגור בבית, אבל אם היה לכל אחד בית ונפל ביתו של
אחד מהם וודאי שיכול אחד לכופף חברו למכור את הבית ששותפים בו שהרי אינו רוצה לגור עם
חבירו.

בדברי הרא"ש האלו מצינו מחלוקת האם היא דעה שלישית או שהרא"ש כותב רק לבאר
את דברי הר"י מגאש.

הפרישה הבין שהרא"ש חולק:

"ונראין דבריו. כלומר ונראין לי דבריו דוקא בענין זה דלא היה להם בית
דירה כו' אבל הר"י הלוי ודאי בכל ענין סבירא ליה דשותפין לא מצי אמרי
גוד או אגוד מדכתב דליתא אלא ביורשים ומקבלי מתנה וזהו שכתב הרא"ש
אחר כך וזה לשונו וכן כתב כו' ר"ל ועוד כתב דבר פלאי ועל אותו דין מסיק
הרא"ש וכתב דאין דבריו נראין כלל."

לעומת זה החזו"א (ב"ב סימן ט ס"ק ג) כתב שהרא"ש רק מבאר את דברי הר"י מגאש:

"משמע דדעת הרא"ש כהר"י והראב"ד לענין גוד או אגוד והדין נותן שאינו
כופהו לחלוק ולעיל ס"א כתב הטור דאף בקנו בשותפות כופהו לחלוק וזהו
כדעת הרמב"ם דלא כהרא"ש."

השולחן ערוך (חושן משפט הלכות חלוקת שותפות סימן קעא סעיף א) פסק כרמב"ם:

"אחד הקונה מחבירו חצי שדהו, או שנים שקנו מאחד שדה, או שירשו או
שניתן להם במתנה או שהחזיקו בו מהפקר, וביקש אחד מהשותפין לחלוק
וליטול חלקו לבדו, אם יש באותו קרקע דין חלוקה כופה את שאר השותפין
וחולקין עמו. ואם אין בו דין חלוקה, אין אחד מהם יכול לכופף את חבירו
לחלוק. וכן הדין במטלטלין."

הש"ך במקום ס"ק א מביא את דעת הר"י מגאש והראב"ד:

"או שנים שקנו מא' כו'. ודעת הר"י הלוי והראב"ד ונ"י בשם רבינו יונה
והרא"ה דאין דינא דגוד איגוד בשותפין שקנו עיין בטור וב"י לקמן סעיף
ל"ג עיין בתשו' מהרא"ן ששון סי' פ"א:"

לכאורה בנידון דידן הדבר תלוי במחלוקת הראשונים הנ"ל האם האישה יכולה למנוע
מהבעל למכור את הבית כדי לחלק את השותפות שיש להם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בסברת מחלוקתם הביא הב"י את הרשב"א בתשובה סימן תתקי"ג, הראב"ד והר"י סברו שאם עמדו שניים וקנו יחד דבר שאינו יכול להתחלק דעתם הייתה להשתעבד זה לזה להיות שותפים לעולם, והרמב"ם סבר שיכול לומר סבור הייתי שאני יכול לדור עמך יחד ואיני יכול.

"כתב הרשב"א בסימן תתקי"ג שאלת על מה שראית בהשגות ה"ר אברהם ז"ל (שם ה"ג) דלא אמרו גוד או אגוד אלא בירושה ומתנה ונסתפקת אם צריך דוקא שניהם יורשים או שניהם מקבלי מתנה או לא. תשובה דברים אלו שכתב ה"ר אברהם אין להם עיקר בגמרא אלא שהדעת נוטה להם שאם עמדו שנים וקנו מאחד מה שאינו ראוי לחלוק אם לא שנתרצו בכך מתחלה לדור בו או שלא לכופף זה את זה בדינא דגוד או אגוד מי הזקיקם לקנות בשיתוף ולפיכך אם קנו או שכרו ביחד הוברר הדבר כי מתחלה שיעבד כל אחד חלקו לחבירו להיות עומד כן לעולם בשיתוף אבל כשירשו או נתן להם במתנה או שזכו בו מן ההפקר שלא ירדו הם מתחלה על דעת השיתוף אית דינא דגוד או אגוד.

ומכל מקום עיקר הדין אפילו בשני לוקחים אינו ברור לפי שיכול לטעון סבור הייתי לקבל ולדור מתחלה ועכשיו איני יכול לסבול ומן הדומה שזו היא דעת הרמב"ם וכענין שא"ר מאיר בפרק המדיר (כתובות עז.) גבי מומין סבורה הייתי שהייתי יכולה לקבל וכו'."

הרב המגיד מוסיף על דברי הרשב"א לבאר את דעתו של הרמב"ם :

"אחד השוכר וכו'. בהשגות א"א וג"ז הדין נפשו אותה ויעש וכו'. ואף לזה אין ראיה אלא דברי טעם ומ"מ כתב הרשב"א ז"ל בתשובה להעמיד דברי המחבר שיכול לומר כששכרתי הייתי יכול לקבל להיות שותף עמך ועכשיו איני יכול לקבל וכיון שהם סתם קנו או שכרו יכול לומר כן ונכון הוא אלו דבריו ז"ל. ועוד אני מוסיף טעם ואומר שהאחד יכול לומר על דעת כן נשתתפנו בקנייה או בשכירות כדי שלא להרבות בדמים שאם אני הייתי רוצה בה ואתה גם כן היינו מעלין בדמים לפיכך נשתתפנו שנינו ועכשיו אם אחר ירבה בדמים לא יהיה נזק אלא במחצית ועוד שהוא יכול לקצוב דמים כרצונו לקנות או למכור ועל הכלל יכול לומר סמוך הייתי על דין גוד או איגוד ונשתתפתי עמך."

לכאורה בדעת הרמב"ם על פי ביאר הרשב"א וה"ה צריך השותף לטעון אמתלא כסבור הייתי ואם לא טוען כך אין יכול לכופף חברו לחלוק.

הגאון אב"ד הרב אוריאל לביא (עטרת דבורה סימן לב) הביא את דברי החזו"א שכתב :

"אבל הר"מ כתב דינו אף בקנו שדה בשותפות וע"כ דעת הר"מ דאין קניין שותפות קובע כלל דמוותר על זכויות השותפין בטענת גוד או אגוד או טענת חלוקה וכמו שכתב המגיד משנה (ואף דה"ה כתב אמתלאות על שתיקתו של לוקח הב"י דקדק עליו)...משמע דעת הר"מ דאין צריך אמתלא כלל שאין השתיקה קובעת כלום."

בהמשך דבריו (ס"ק ד) כתב החזו"א להסתפק בשותפים שנפלה קטטה ביניהם :

"היה עסק מרויח אבל נעשה קטטה ושנאה ביניהם ומפני זה לא מתדרי אהדדי, ובשביל זה אחד תובע גוא"א או לחלוק צריך הכרעה אם זה הוי כנפל ביתו שכתב הטור בשם הרא"ש דאף לדעת הר"י דבלקחו בשותפות אין טענת גוא"א מ"מ באירע דבר מחודש מצי טעין גוא"א דעל מנת כן לא נשתעבד, או שינאה לאו טענה היא."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כתב העטרת דבורה שנראה שיש מקום לספקו של החזו"א בעסק שנעשה לשם רווח כספי שגם אם השותפים לא אוהבים זה את זה בכל אופן יש אפשרות לעסק להמשיך להרוויח ועיקר כוונת השיתוף ממשיכה, משא"כ בין בני זוג שכל מטרתם היא לחיות יחד וידוע שאין אדם גר עם נחש בכפיפה וברור שלא על דעת כן נשתתפו.

ויש להוסיף שבנידון דידן גם האישה אינה רוצה לחיות עם בעלה תחת קורת גג אחת וכל כוונתה בתביעה היא רק להפעיל לחץ על הבעל. ובמקרה כזה אם בית הדין ייעתר לתביעת האישה הוא מנציח את המלחמה בין הצדדים.

מסקנה

מכל האמור תביעת האישה למדור ספציפי נדחית.

הרב אברהם דב זרביב

לאור פסק-דין שנתן ביה"ד בתאריך ט"ז באדר א' תשע"ו (25/02/2016) בו נקבע שביה"ד ממליץ להתגרש, ובפרט לאור פניית האשה לביהמ"ש במסגרת יישוב סכסוך לחלוקת הרכוש. יש לדחות על הסף את בקשת האשה למדור ספציפי.

הרב אברהם מייזלס

תביעת האישה למדור ספציפי – נדחית.

ניתן ביום י"ג במרחשון התשע"ז (14/11/2016).

הרב אברהם דב זרביב

הרב אריה אוריאל

הרב אברהם מייזלס